

RESSENYES

PO-CHIA HSIA, Ronnie

Noble Patronage and Jesuit Missions: Maria Theresia von Fugger-Wellenburg (1690-1762) and Jesuit Missioaries in China and Vietnam.

Roma: Institutum Historicum Societatis Iesu, 2006, 365 p.

El llibre de Ronnie Po-Chia Hsia, catedràtic d'història a la Pennsylvania State University, recull, a la segona part, 151 cartes escrites entre la comtessa Maria Theresia von Fugger-Wellenburg i diversos corresponents jesuïtes a la Xina, el Vietnam, França i Bohèmia. La documentació del fons FA 1. 2. 148 de l'arxiu Fugger, de Dillingen, és complementada amb correspondència de l'Archivum Romanum Societatis Iesu, i té una acurada transcripció amb anotacions biogràfiques i històriques. En la primera part del llibre el centenar de pàgines escrites per Po-chia fan ineludible la lectura de cadascuna d'aquestes cartes i permeten que cadascuna tingui un gran significat per entendre la xarxa establerta entre l'Europa catòlica del segle XVIII i les missions jesuïtes a l'Àsia.

Significativament, la paraula anglesa *serendipity*, que fa referència als avenços que es troben sense cercar-los però que no s'haguessin produït sense una visió oberta a allò inesperat, és emprada per l'autor per explicar com la comtessa s'embarca en el finançament de les missions a la Xina i com teixeix una relació d'amistat i mútua admiració que durarà gairebé tres dècades amb el seu principal corresponent, Florian Bahr. Una acurada recerca sobre la família Fugger-

Wellenburg ha permès a l'autor reconstruir la vida de la comtessa i apreciar com l'atzar, les casualitats i els sentiments i necessitats personals tenen un rol principal en el negoci i l'interès espiritual que representa la missió jesuïta a la Xina.

La mort d'una filla per la picada d'una serp i la mort de l'espòs generen la necessitat espiritual de la salvació de les ànimes dels éssers estimats. També activen la necessitat de la fugida a través de la lectura de les descripcions de l'Orient. I provoquen la necessitat de gestionar tot el patrimoni familiar. Una trobada fortuïta amb un grup de jesuïtes camí a la Xina permet canalitzar les tres necessitats i així la comtessa inicia una inversió econòmica a Orient per salvar les ànimes d'infants d'altres territoris i això li permetrà rebre descripcions personalitzades de territoris llunyans.

A partir de la vida de la comtessa, l'autor desgrana la història política, religiosa i econòmica de l'Europa del segle XVIII, de la idiosincràsia de les missions jesuïtes a la Xina en aquest mateix segle i dels interessos comuns entre la cort europea i l'església. Del llibre cal destacar la cura amb què l'autor tracta els factors temps i espai. L'interès pel temps es palesa en l'atenció

dedicada als canvis de percepcions d'Àsia per part dels europeus entre els segles XVII i XVIII, en l'evolució del significat del terme *devoció* segons les connotacions polítiques implícites a cada època —un tema treballat àmpliament a *The World of Catholic Renewal, 1540-1770*, en què l'autor se centra en les relacions conceptuals entre confessionalització, Reforma catòlica i Contrareforma entre 1540 i 1770—¹, en la transformació dels interessos dels jesuïtes i de les seves relacions amb la cort europea o en les modificacions al llarg del temps de la manera d'escriure i de llegir el gènere de les descripcions d'altres territoris. D'altra banda, l'interès per l'espai es mostra en la importància donada a la lectura entesa com a viatge a altres territoris, en l'atenció dedicada als intercanvis intel·lectuals, científics i materials entre els territoris i els beneficis materials, espirituals o de prestigi per cada territori o en el detall a l'hora de descriure la geoestratègia i les rutes entre Orient i Occident.

El llibre de R. Po-Chia Hsia amplia qualitativament el corpus de documentació referent a les missions a la Xina. Entre els projectes que cal destacar en aquest sentit s'ha de citar *Western books on China publis-*

*hed up to 1850: in the library of the School of Oriental and African Studies*², un catàleg que compila obres europees sobre Xina publicades entre 1550 i 1850, centrat en la bibliografia anglosaxona i francesa. El projecte «La China de España: elaboración de un corpus digitalizado de documentos españoles sobre China de 1555 a 1900»³, en què es localitzen, transcriuen, digitalitzen i publiquen en format web els documents escrits en castellà sobre Xina generats a l'Espanya del segle XVI al XIX. I el projecte «Archives des Missions Etrangères de Paris»⁴, que ha digitalitzat gran part de la documentació del centre.

R. Po-Chia Hsia, nascut a Hong Kong i educat a la Gran Bretanya i als Estats Units, seguí el suggeriment de l'arxiver Franz Karg per editar les cartes, fascinat per la comtessa i, com ella, per la lectura de les descripcions jesuïtes⁵. Sens dubte, el mateix fenomen de *serendipity* que marca la trajectòria de la comtessa i la importància de la lectura com a font de coneixement han tingut un paper molt destacat en l'elaboració d'aquest llibre.

Maria Antònia Martí Escayol
Universitat Autònoma de Barcelona

1. PO-CHIA HSIA, R. (1998). *The World of Catholic Renewal, 1540-1770*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. LUST, John (1992). *Western books on China published up to 1850: in the library of the School of Oriental and African Studies*. Londres: Bamboo Publishing.
3. La China de España: elaboración de un corpus digitalizado de documentos españoles sobre China de 1555 a 1900, <http://www.upf.edu/asia>, [darrera data de consulta: 9 de setembre de 2007].
4. Archives des Missions Etrangères de Paris, <http://archivesmep.mepasie.org/> [darrera data de consulta: 9 de setembre de 2007].
5. Per al paper del llibre en les missions, vegeu, del mateix autor: «The Catholic Mission and Translations in China, 1583-1700». A: BURKE, Peter; PO-CHIA HSIA, R. (ed.). *The Cultural History of Translation in the Early Modern World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, p. 39-51.